

382

Państwo. Liceum i Gimn.
im. Kopernika
w Toruniu

14/VII-46r.

383
Mikolaj Skabowski K II

Jak uszyłem się w czasie okupacji:

Podczas okupacji niemieckiej trwającej u nas - na
 Mikolajczyźnie od 1941 roku, czyli od początku
 wojny niemiecko - sowieckiej uszyłem się w diadem,
 w tajnyemu kompletach. Przeważałem klasę I gimn.
 Komplet nas składał się początkowo z 4 osób,
 którym losy wkrótce się jednak powiększyły.
 dochodząc do 11, co spowodowało znaczne trudności
 w zakonyrowaniu tej dość liczynej grupy.
 Zbieraliśmy się w mieszkaniach, schodząc się
 na dane miejsce pojedynczo, nosząc książki
 i torty, worki, a nawet i ... w spodniach.
 Podjęliśmy te, zniszczone, przeważnie bez znaczący
 ilości kartek skupowaliśmy, porzucaliśmy od znajomych
 i starych kolegów. Książki te, bardzo często
 niemykompletowane nie kładły padać i brali
 te znaczni utrudniały naukę. Podobnie i auto-

złoty...

rozmie były różni. W języku łacińskim przetłumaczył podręczniki „Disea latina” - Dąbrowskiego, różniżi i ps. polskim wykram były przekaz mi wydanie Bailekiego - „Móra Hiki”.

Pracownikom wznaim makiy sż narupm profesorom pp. Klidinstom oraz innym, którym jednuk niestaty mawisk mi pamiztam, a który z całym poświęceniem pracowali bez wytknienia nad nianim w uelirwstie, zakute Tby choel drocny oliuy mżdrości. Formim mżberpiceinstra wykrycia, prowadzili ci szery-ciek wiekcy czsto po 4-5 kompletów, sztykar naret. mżezomim, przy ómide lampy malfonij, (elektronim zostala rozbita przez wojaka niemiecni), nad ksiżikoz. Naprawoz zaparcia sż sibi potruha, aby prowadzio lkejo mi tytko chwim, bez roximie i mocz. Formim coraz to mowen luk i szeregim mawczyim lwim, pntrebianym

bezrozpoznim przez okupanta, nauka trwala dalej, urozmaicana Tapankamim, renizjowim i awestoranimim.

Baroko czsto sż zolawio, ze mżspodimowanie elormowan awas o jednuy z takich „przyjemnosci”, i roimoras ksiżiki, zeszyty - rozyskto sżto do piecior, pod szaty, a miodnie zaimozozia sż bardiey „poitycznym” zajsciarim, nie budoczym podiyrom w okupancie.

W koncu drugiego roku nauki zakonspirowanij przytya z Wilna roztycja, egzaminujaca i okcydujaca o pomocym do klas nastupnym. Bytem roimoras w klasie II ij i pomimno dwie ostrego egzaminam (szeregim z matematyki) zdatum do klasy III.

Nadobroci rok 1944 i ma Niemcy musieli ustapic przed nastupujocz Armia Oczomoz, ktora zatrzymala sż ai nad Histo. Po usilnym staraniach

profesorów polskich i Mińskich, utraceni i dionie
 polska szkoła, tj. siedmiolatką z programem i kierunkiem
 rosyjskim. Warunki były tu bardzo ciężkie, lecz w
 warunkach wcale lepsze niż pod okupacją niemiecką.

Dostaliśmy budynki stare, zniszczone, częściowo bez okien,
 bez jakiegokolwiek pomocy: sprzętu szkolnego.

Ławki, ławice, stelaże - wszystko musielismy zrobić.

Na swój koszt. Znaczną pomocą w tym wypadku
 społeczeństwo opiekujące się szkołą, ławki i inne szkolne
 pomoce, zabawkami i opieczonymi obywateli.

Profesorów musielismy częściowo polskimi, częściowo
 rosyjskimi. Długo dyskutowaliśmy przypomniawszy o braku dni
 i opatru. Siedmiolatkę na lekcyjach w polskim, rosyjsko-
 czech, a często i w czeskim. Woleliśmy do jednego,
 niż wyczerpać się do szkół białoruskich.

Tymczasem musielismy walczyć o utracenie polskiej
 szkoły, napastowanej ze wszech stron przez Rosjan, ukraiń-
 ców i innych, na wszystkie sposoby, aby dotrzeć do tego, co
 na wielkim poziomie: jest niezdolna do zrównania
 się ze szkołami rosyjskimi i białoruskimi.

Muszę częściowo oddać od dematu i wspomnieć
 o pewnym sukcesie. Otworzył się istniejący wcześniej
 międzynarodowy konkurs na szkolny, postawiający
 się, co miało być, na którym szkoła miała zademon-
 strować swoje postępy. Podobnie i szkoła polska musiała
 przygotować się do takiego występu, aby nie dać
 pretakże do uszczuplenia jej. Stworziliśmy więc szkolny
 orkiestrowy oraz improwizację baletu i już na pierwszym
 konkursie zwyciężiliśmy się na czysto czeskim szkole
 i dziecku, a tym samym wznowiliśmy ludność
 szkolny przez pomoc, w tym czasie z nagrodą,
 które teraz po zwycięstwach występu obywateli.
 Niezależnie od tego udało się do zwycięstwa, aby uzyskać
 tam swój występ dla wyższ (uczniowie Polaków). Wówczas
 nie udało się zrealizować się okazji niemałego zwycięstwa
 jakiegoś państwa, lub wyznie niemałego państwa i
 zwycięstwa. Uczniowie się szerzili, więc dopomoc
 nieznanym uczniom, tym niezręcznym.

388

У бытійны думні з сѣбе, іе нуг - Голцы
станііны на орді секіт нсінскіх.

Ккрате јідуше, јехо репатіант нсінскіх
2 родіцані оі Іванна і ту јіе закрітем
наукі нормално, јанно.